

Anti-pest protocol

Inhoud

Theorie/achtergrond	1
Wat is pesten?	1
De verschillende rollen	1
De gepeste leerling.....	1
De pestende leerling	1
De meelopers en andere leerlingen.....	2
Het doel van het anti-pestprotocol	2
Uitwerking anti-pestprotocol	3
Uitgangspunten:	3
Onze werkwijze gebaseerd op 3 fases:	3
Fase 1: voorkomen	3
Gouden weken	4
Pestpreventie met Positive Behavior Support	6
Fase 2: aanpak	7
Regels, vooraf.....	7
Omgang met pesten.....	7
Vijfsporenaanpak.....	8
Fase 3: sancties	9
Aanvulling anti-pestprotocol 'digitaal pesten'	10
Voorkomen	10
Aanpak	10
Stap 1: Gesprek met de gepeste leerling en gesprek met de dader(s).....	10
Stap 2: Ouders/verzorgers van de leerlingen op de hoogte stellen	11
Stap 3: Afronding.....	12
Stap 4: Nazorg	12
Bijlage 1: Informatie en adviezen voor ouders	13
Wat kunnen signalen zijn van pesten?	13
Adviezen voor ouders van gepeste leerling	13
Adviezen voor ouders van pestende leerlingen	14
Adviezen voor alle andere ouders	14
Bijlage 2: handvatten voor teamleden St. Willibrordusschool	15
Begeleiding van de gepeste leerling	15
Begeleiding van het pestende kind	15

Theorie/achtergrond

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen bestaan allerlei theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd. Volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus genomen worden. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgen afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. Zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegen gaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Dit betekent dat er groepsgesprekken worden gehouden en aandacht is voor de groeps sfeer en het functioneren van de individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

De verschillende rollen

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken

De pestende leerling

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Voortdurend met elkaar in competitie zijn.
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Het doel van het anti-pestprotocol

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Uitwerking anti-pestprotocol

Het anti-pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken.

Naast plagen, komt pesten helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Het anti-pestprotocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

Uitgangspunten:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het anti-pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

Onze werkwijze gebaseerd op 3 fases:

1. Voorkomen
2. Aanpak
3. Sancties

Fase 1: voorkomen

Bij ons op school werken we graag vanuit het motto: voorkomen is beter dan genezen! We steken dan ook veel energie in de preventie van pestgedrag. Dit doen we aan de hand van het aanleren van gedragsregels volgens de principes van Positive Behaviour Support (PBS) en door het jaarlijks herhalen van de Gouden Weken om op deze manier te komen tot een positieve groepsvorming.

We gaan uit van de volgende **regels in alle groepen**:

- Benader de ander zoals je zelf benaderd wil worden.
- Vertel het aan de juf of meester wanneer er iets gebeurt wat jij niet fijn of gevaarlijk vindt.
- We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen bijnaam/scheldwoorden.
- Ben je boos? Probeer erover te praten of ga anders naar de juf of meester.
- Spullen van een ander kind behandel je met respect.
- Kinderen die pesten, zitten zelf in de nesten.
- Word je gepest of heb je ruzie? Praat er thuis ook over. Je moet dit niet geheimhouden. Is het opgelost? Dan kunnen we vergeven en vergeten.
- We luisteren naar elkaar en nemen de ander serieus.
- Mobiele telefoons blijven in de tas of op de daarvoor bestemde plekken in de klas.
- Jij mag er zijn!
- Bij ons op school is iedereen welkom.

Verder stellen we regelmatig een onderwerp rond pesten aan de orde:

- Onderwerpen zijn veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc.
- Andere werkvormen zijn ook van toepassing, zoals spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.
- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.
- Om pesten te stoppen en/of binnen de perken te houden, stellen de leerkrachten met de kinderen in iedere groep een reglement op bij het begin van het schooljaar..

'Gouden weken'

Achtergrond/theorie

De gouden weken zijn de eerste vier weken van het nieuwe schooljaar. Dit is bij uitstek een periode om in te zetten op positieve groepsvorming. Om een veilige sfeer te creëren kun je als leerkracht het groepsproces begeleiden en zo een positieve groepsvorming bewerkstelligen. Op die manier zullen leerlingen zich veilig voelen, waardoor er minder snel wordt gepest en beter gepresteerd wordt.

Fases van een onbegeleid groepsproces

Een groepsproces waar geen bewuste invloed door een leerkracht op wordt uitgeoefend doorloopt een aantal fases, het groepsonwikkelingsmodel van Tuckman.

Dit patroon start grofweg elke keer opnieuw na een langere vakantie, zoals de zomer- of kerstvakantie. De precieze duur kan per fase verschillen en is daardoor niet goed te voorspellen. De volgende fases die elkaar chronologisch opvolgen worden onderscheiden:

Fase 1: Forming

Acceptatie speelt hier een grote rol. Leerlingen willen geaccepteerd worden, aansluiting bij de groep vinden en kijken de kat uit de boom. Conflicten en serieuze onderwerpen worden gemeden, de meeste leerlingen zullen in het begin gefocust zijn op zichzelf.

In deze fase komt de klas voor het eerst (weer) bij elkaar.

Fase 2: Storming

Hier worden de leerlingen opener naar elkaar. Ze worden kritischer op elkaars gedrag. De verschillende initiatieven en perspectieven worden gewogen. Langzaam maar zeker ontstaat er een voorkeur voor een bepaalde leider en het type leiderschap. In deze fase is begrip en geduld nodigen moeten de leerlingen leren om open te staan voor verschillen.

Posities in de klas worden ingenomen, tumultueuze fase.

Fase 3: Norming

Nu wordt er gekozen voor een bepaald doel. Sommige leerlingen zullen bepaalde ideeën op moeten geven of aan moeten passen, ten behoeve van andere ideeën die beter aansluiten bij het doel. De normen worden mede bepaald door de leiders en de manier waarop het leiderschap vorm gegeven wordt. De groep hanteert positieve, negatieve of wisselende normen.

Normen worden bepaald, hoe gaan we met elkaar om?

Fase 4: Performing

In deze fase gedragen de kinderen zich overeenkomstig hun keuzes. Daarbij kan er gekozen worden voor actief buitensluiten en pesten van kinderen en weerstand tegen de regels van leerkrachten. Het kan ook zijn dat er juist ruimte is voor elkaar en kinderen zich verantwoordelijk voelen en elkaar corrigeren ten behoeve van de fijne sfeer in de klas.

Bij een positieve groepsvorming zijn de leerlingen in deze fase productief. Mogelijk wordt deze fase niet bereikt wanneer de groep niet (goed) begeleid is. In dat geval stopt het proces.

Fase 5: Reforming

Dit is de evaluatiefase.

Het begeleide groepsproces

Als leerkracht zet je het groepsproces naar jouw hand door op het volgende te letten:

- Wees je bewust van de genoemde fases in groepsvorming en van jouw rol als docent; jij bent onderdeel van de groep en hebt hierin tegelijk de leidersrol.
- Speel constant in op wat je ziet en benader je groep positief.
- Haal de norming-fase naar voren in de tijd; door bewust de norm samen met de klas vast te stellen zal de storming-fase milder zijn en resulteren in minder probleemgedrag.

Van onbegeleid naar begeleid groepsproces:

Ingrediënten van de ‘Gouden weken’:

- **Zelf geformuleerde, positieve groepsregels**
Zorg voor korte en duidelijke regels, een beperkt aantal en een gezamenlijk doel. Leef deze regels ook na!
- **Energizers**
Het doel van een energizer is dat de inzet ervan moet helpen bij het creëren van respect en acceptatie voor elkaar.
- **Coöperatieve leervormen**
Leerlingen worden uitgedaagd om zelf initiatief te nemen, elkaar te helpen en problemen samen op te lossen. De aspecten wederzijdse afhankelijkheid en individuele verantwoordelijkheid van de leerlingen tijdens de uitvoering van een opdracht zijn van groot belang.
- **Voorbeeldgedrag leerkracht**
Het is van belang een balans te vinden tussen gematigde dominantie en gematigde medewerking in de omgang met leerlingen.

Programma ‘Gouden weken’

- Week 1:** Twee energizers per dag
Week 2: Eén energizer per dag
Week 3: Twee energizers per dag en om de dag een coöperatieve leervorm
Week 4: Kies je eigen vorm

Pestpreventie met Positive Behavior Support

PBS is gericht op het creëren van een omgeving die het leren bevordert en gedragsproblemen voorkomt. Dit begint bij het gezamenlijk formuleren van de waarden die de school belangrijk vindt. Vervolgens benoemt het schoolteam het gedrag dat past bij deze waarden en leert het de kinderen actief aan. Adequaat gedrag wordt hierna systematisch positief bekrachtigd. Hiermee wordt een veilig en positief schoolklimaat gecreëerd, waarin elke leerling optimaal kan profiteren van het geboden onderwijs.

Om het pestprobleem aan te pakken, maken we o.a. gebruik van pestpreventie met PBS. Hierbij wordt gebruik gemaakt van expliciete instructie in de vorm van een driestappenreactie op pestgedrag. Pestpreventie met PBS verkleint niet alleen het aantal incidenten van pestgedrag, maar verhoogt ook het aantal gewenste reacties van slachtoffers van pestgedrag en omstanders.

Voordat we ingrijpen

Pestpreventie binnen PBS gaat uit van drie stappen als reactie op pestgedrag;

Stop, Loop, Praat:

1. Stop

Wanneer een leerling te maken heeft met pestgedrag, is de eerste stap verbaal te laten weten dat het pestende kind moet stoppen:

Stop, hou op! Bij deze stap hoort ook een handgebaar; het stopteken. Dit signaal is makkelijk uit te voeren, door iedereen te onthouden en moet door de hele school heen gebruikt worden (zowel het verbale als het non-verbale signaal)!

2. Loop

Soms gaat het pestgedrag door, zelfs nadat iemand 'stop, hou op' heeft gezegd. Als dat gebeurt, moeten leerlingen 'weglopen' van het pestgedrag. Het weglopen maakt een einde aan de interactie van het pesten en daarmee ook aan de aandacht van leeftijdsgenootjes. Het haalt 'de beloning' van het pestgedrag weg.

3. Praat

Zelfs als leerlingen het stopsignaal gebruiken en weglopen van de probleemsituatie, kunnen andere leerlingen zich tegenover hen nog ongewenst blijven gedragen. Als dat gebeurt, moet het slachtoffer een volwassene aanspreken en melden wat er gebeurd is.

Het is belangrijk hierbij te vermelden dat als een leerling in gevaar is, de eerste twee stappen overgeslagen worden en het incident direct gemeld moet worden aan een volwassene.

Fase 2: aanpak

Regels, vooraf

- Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij: "je mag niet klikken, maar.....,als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.
- Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- Op de derde plaats willen we stellen dat we zonder samen te werken nergens komen. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Omgang met pesten

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

Stap 1 - Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

Stap 2 - Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

Stap 3 - De leerkracht handelt volgens de hieronder beschreven Vijfsporenaanpak en probeert samen met de betrokken partijen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij sancties).

Stap 4 - Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij sancties.)

Vijfsporenaanpak

We gebruiken de 'Vijfsporenaanpak' van Bob van der Meer om het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokken partijen zoals in de theorie/achtergrond beschreven.

De vijf sporen zijn:

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.

We luisteren naar wat er gebeurd is. We laten aan het kind merken dat hij/zij uniek is en dat we er voor hem/haar willen zijn. We nemen het probleem serieus. We gaan samen met het kind op zoek naar mogelijke oplossingen en begeleiden het kind daarin. Indien nodig schakelen we deskundige hulp in. We houden vervolggesprekken met het kind.

2. Steun bieden aan het kind dat zelf pest.

We nemen de tijd voor een gesprek met het kind. Pesten gebeurt nooit zonder reden. We vinden het daarom belangrijk om achter de oorzaak te komen. We zullen ingaan op de impact die het pesten heeft op het gepeste kind. We zorgen ervoor dat het kind zich veilig voelt en leggen hem/haar uit wat wij als school doen om het pesten te stoppen. We stellen hierin duidelijke grenzen.

3. De ouders van het gepeste en pestende kind steunen. Indien nodig de ouders van de middengroep informeren.

We zullen ouders ervan op de hoogte stellen als hun kind in een peestsituatie zit. We zullen de tijd nemen het probleem met ouders te bespreken. Ouders zijn altijd welkom met vragen of om hun verhaal te doen. In bijlage 1 staan adviezen die tijdens het gesprek gegeven kunnen worden aan zowel ouders van het gepeste kind, als die van de pester en de middengroep.

4. Mobiliseren van de zwijgende middengroep.

We zullen ook de groep op de hoogte stellen van het pesten. We praten met de groep over ieders eigen rol daarin. De groep kan het pesten doorbreken door actief een rol te spelen in het proces. Het is belangrijk dat de groep leert het pesten bespreekbaar te maken met de leerkracht en/of ouder. De groep heeft de mogelijkheid om met oplossingen te komen waarin ze zelf een actieve rol spelen. (Deze stap kan afhangen van de gevoeligheid van het slachtoffer).

5. De algemene verantwoordelijkheden van de school en professionalisering van de leerkrachten.

Wij als school zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van de kinderen. Wij vinden het belangrijk dat alle leerkrachten en andere medewerkers binnen onze school weten hoe ze moeten handelen bij pestgedrag. Binnen onze school zijn Edwin van Rijsewijk en Linda van Elk onze anti-pestcoördinatoren. Zij zijn naast de groepsleerkracht het aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en collega's als het gaat om pestgedrag en zijn verantwoordelijk voor het anti-pestbeleid binnen onze school. Verder hebben we binnen onze school twee vertrouwenspersonen, te weten: Karin van Duuren en Lucy Roos.

Fase 3: sancties

Wanneer de leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem/haar melden) en de stappen 1 t/m 3 hebben geen positief resultaat opgeleverd voor de gepeste leerling, zullen er sancties volgen (Stap 4). De leerkracht neemt duidelijk stelling. De sancties worden ingedeeld in vijf fases; afhankelijk van hoe lang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag.

Fase 1:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol pestprobleem
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen.
- De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

Fase 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. Ook de intern begeleider wordt op de hoogte gebracht en kan een rol spelen in de begeleiding. Zo nodig schakelt deze de directie in.

Fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk. Hier is de intern begeleider in ieder geval bij betrokken en is er melding van gemaakt in de zorg(leerling)bespreking.

Fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.

Fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden, waarvan melding wordt gemaakt bij de inspectie. Hiervoor verwijzen we naar het protocol schorsing en verwijdering.

Aanvulling anti-pestprotocol ‘digitaal pesten’

Digitaal pesten is één van de verschillende vormen van pesten. Digitaal pesten gebeurt vaak buiten de school. Het ruziën en pesten gaat echter op school door. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren en schoolresultaten lijden eronder. Het is een groeiend maatschappelijk probleem. Daarom is een aanvulling op het huidige pestprotocol van de St. Willibrordusschool van groot belang. Dit protocol stuurt aan op een integrale aanpak in samenwerking met de ouders.

Er zijn verschillende vormen van digitaal pesten. De volgende vormen komen het meest voor:

- Schelden via Messenger, Whatsapp of SMS
- Virussen opzettelijk versturen
- Emailbommen
- Ongevraagd verspreiden van foto's en filmpjes
- Hacken en kraken
- Privacy schending

Niet al deze vormen zul je vinden op de basisschool maar toch is het van belang te weten waarin digitaal pesten kan ontaarden.

Ook bij deze vorm van pesten streven we op de Willibrordusschool naar de preventie ervan. Immers ook hier geldt: ‘voorkomen is beter dan genezen!’ Dit zal niet altijd lukken, omdat deze vorm van pestgedrag zich buiten school afspeelt. Toch vinden de teamleden het erg belangrijk om te doen wat in hun vermogen ligt. Immers, kinderen kunnen pas goed leren als ze zich veilig voelen.

Voorkomen

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten.

Wanneer de leerkracht merkt, dat er door kinderen uit zijn/haar klas thuis gebruik gemaakt wordt van chatprogramma's, of er andere digitale contacten tussen leerlingen zijn, bespreekt de leerkracht met de groep de voordelen én risico's hiervan.

In de bovenbouwgroepen is dit in ieder geval aan de orde.

Aanpak

Mochten er onverhoopt toch signalen van digitaal pesten zijn, nemen we deze altijd serieus en volgen we onderstaand stappenplan:

Stap 1: Gesprek met de gepeste leerling en gesprek met de dader(s)

Deze twee onderdelen vallen beiden onder de eerste stap. Ze dienen naast elkaar uitgevoerd te worden. Het is namelijk van belang dat er met zowel het slachtoffer als met de daders in gesprek gegaan wordt. Daarvoor dienen de dader(s) dus opgespoord te worden. Er moet worden afgewogen of de gesprekken afzonderlijk plaatsvinden of dat dit in een driegesprek (leerkracht, slachtoffer, dader) kan plaatsvinden. Hierbij worden duidelijke afspraken gemaakt over het vervolg. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd.

Gesprek met de gepeste leerling

Het is van belang dat de leerkracht:

- deze leerling en diens klacht serieus neemt.
- de leerling zijn verhaal laat doen en daar de tijd voor neemt.
- zich probeert in te leven in de leerling.
- geen verwijten maakt. Dat maakt het onveilig voor de leerling, waardoor deze minder zal vertellen of zelfs helemaal niets meer zal vertellen.
- de leerling de tip geeft om de pester te blokkeren en/of te verwijderen wanneer het om digitaal pesten gaat.
- door blijft vragen.

Opsporen van de dader(s)

Soms zal bekend zijn wie de pester is en soms niet. Wanneer niet bekend is wie de pester is zal er getracht moeten worden om dit op te sporen. Dit kan gedaan worden door gesprekken te bewaren en uit te printen. In deze gesprekken kunnen aanwijzingen staan over wie de dader is. Op onze school is het niet toegestaan gebruik te maken van Facebook of het bekijken van de mail. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten en aanwijzingen kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd.

Gesprek met de dader(s)

Hierbij is het van belang:

- In te gaan op wat er gaande is.
- Door te vragen.
- Goed te luisteren naar de kant van het verhaal van deze leerling en dit serieus te nemen.
- Te wijzen op de mogelijke gevolgen voor de gepeste leerling.
- Duidelijk te maken dat de leerling zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is.

Stap 2: Ouders/verzorgers van de leerlingen op de hoogte stellen

De leerkracht informeert zowel de ouders/verzorgers van de gepeste leerling als de ouders/verzorgers van de pester zo spoedig mogelijk over wat er speelt.

Dat gebeurt bij voorkeur vóór het gesprek met de betrokken leerlingen. Denk hierbij aan het volgende:

- De leerkracht vraagt de ouders of zij de signalen herkennen. Wanneer zij niet weten wat de signalen zijn, kunt u hen hierover informatie geven.
- De leerkracht vertelt ouders/verzorgers dat het niet hun schuld is.
- De leerkracht informeert de ouders over de afspraken die met de leerlingen zijn gemaakt, wanneer het gesprek met hen al heeft plaatsgevonden.
- De leerkracht vertelt de ouders welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen.
- De leerkracht kan de ouders/verzorgers voor meer informatie verwijzen naar bijvoorbeeld: Het gratis telefoonnummer 0800-5010 (voorheen de onderwijstelefoon) Of www.pestweb.nl. Zij kunnen antwoord geven op vragen van ouders/verzorgers. Zij zijn ook per telefoon te bereiken: 0800 2828280

Stap 3: Afronding

Er is sprake van een afronding wanneer de ouder/verzorgers op de hoogte zijn gebracht. Echter alleen wanneer het pestgedrag ook daadwerkelijk is gestopt. Het is belangrijk om de leerlingen te blijven volgen en goed op te letten of het digitale pesten daadwerkelijk is gestopt.

Stap 4: Nazorg

Vraag de leerling die gepest is af en toe hoe het met hem/haar gaat. Let erop dat dit gebeurt in een veilige ruimte. Wanneer de leerling over de gang loopt zal hij/zij waarschijnlijk minder snel zeggen dat het niet goed gaat. Ook de leerling die gepest heeft kunt u vragen hoe het met hem/haar gaat. Deze kan namelijk ook behoefte hebben aan aandacht.

Verder is het van belang dat je alert blijft op signalen van mogelijke herhaling van het digitaal pesten!

Bijlage 1: Informatie en adviezen voor ouders

Wat kunnen signalen zijn van pesten?

- Niet meer naar school willen.
- Niets meer over school vertellen.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen gaan slapen; vaker wakker worden of nachtmerries hebben; bedplassen
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een club willen / durven gaan.
- Bepaalde kleren niet meer aan willen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures creëren om niet naar school te hoeven.

Adviezen voor ouders van gepeste leerling

- Praat erover met uw kind of vraag uw kind op te schrijven wat het heeft meegemaakt.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de groepsleerkracht bespreken.
- Neem uw kind serieus en zeg dat u met anderen vertrouwelijk gaat praten om het pesten te stoppen. En garandeer uw kind, dat u hier zorgvuldig en vertrouwelijk mee zult omgaan.
- Leg uw kind uit hoe het komt dat kinderen pesten.
- Samen praten over pesten kan ook via een boek of een videoband over het onderwerp.
- Vertel dat als volwassenen niets doen, pesten vaak niet gezien wordt of dat ze niet weten hoe het probleem moet worden opgelost.
- Waarschuw uw kind dat het mogelijk is dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. De problemen van het kind dat pest zijn soms erg groot en moeilijk op te lossen op korte termijn.
- Houd het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat.
- Als u er van uw kind met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het zorgvuldig zal aanpakken. Voordat u dit belooft, is het raadzaam te vragen wat de school doet.
- Beloon uw kind en help het zijn / haar zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een (team) sport.

- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Doe dat niet met een negatieve insteek, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: " Wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?"
- Houd regelmatig en intensief contact met de groepsleerkracht van uw kind.
- Als uw kind echt lijdt onder het pesten en dat ten koste gaat van het zelfvertrouwen, kan hulp van een deskundige nodig zijn. Dit kan individueel of mogelijk in een sociale vaardigheidstraining.

Adviezen voor ouders van pestende leerlingen

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind kan in de verleiding komen te gaan pesten.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak en aanleiding van het pesten te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat zijn/haar gedrag anderen doet.
- Besteed aandacht aan uw kind, door te laten merken dat u veel waarde hecht aan wat voor hem/haar belangrijk is. En door te laten merken dat u het belangrijk vindt dat het zich niet rot voelt.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Bekijk samen met uw kind een film over pesten.
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan.
- Houd regelmatig en intensief contact met de groepsleerkracht van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Ook zijn er mogelijkheden om uw kind aan een sociale vaardigheidstraining te laten meedoen. Informatie hierover is op te vragen bij de groepsleerkracht, ib-er, directeur of anti-pestcoördinator

Adviezen voor alle andere ouders

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Bijlage 2: handvatten voor teamleden St. Willibrordusschool

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest. Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
- Het gepeste kind niet 'overbeschermen', bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van het pestende kind

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen ; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

